

34.1 Oksbøl

Afgrænsning

Afgrænses mod nordøst af Præstesøen og Præstegårdsvej. Mod sydvest af Fåresøen og Hærens Kampscole. Mod vest afgrænses lejrområdet af militært område. Mod øst afgrænses området af Blåvandshuk skole og Oksbøl by. Området er ca. 4 km² stort.

Bærende bevaringsværdier

Den såkaldte "Nordlejr", der blev opført af den tyske værnemagt fra 1940-41. Lejren var en udvidelse af den eksisterende danske militærlejr. Lejren består i dag af et omfattende stisystem (lejrens veje omkring 30 km). Rundt om i lejren ligger en række bygninger, der blev opført af den tyske værnemagt, der indrettede (Nordlejren) som øvelseslejr for senere Østfrontssoldater. Efter befrielsen i maj 1945 blev "Nordlejren" omdannet til Danmarkshistoriens største flygtningelejr med 35.109 indbyggere (hvilket er dobbelt så mange som i den næststørste lejr på Kløvermarken ved København), da lejren var størst i maj 1946. I flygtningeperioden omtales lejren altid som Oksbøllejren. Det gamle vejssystem, der stadig giver en god fornemmelse af, hvordan lejren var opbygget. De få eksisterende bygninger fra militærlejrens tid, dvs. lazarettet (Oksbøl vandrehjem, vandtårnet, brandtårnet, garagen). Dertil kommer Blåvandshuk skoles SFO-bygning, skolens administrationsbygning. Foruden lejrkommandantboligen (Skovvænget 6) og den gamle hovedvagt (Skolevænget 9). De to sidstnævnte bygninger ligger uden for hhv. Naturstyrelsens og skolens område, men hænger nært sammen med det øvrige.

gamle klit med resterne af det gamle brandtårn (se ill.), derudover er der mange fundamentrester ude i området, og man finder, ved at gå tur i lejren, masser gammelt byggemateriale (mursten, fliser, jern), der endnu ligger derude. Mest unikt er det dog, at hele vejssystemet er blevet bevaret, fordi området blev tilplantet. Derfor har vi med Oksbøllejren givet vis den allerbedst bevarede af disse lejre, der husede de tyske flygtninge fra 1945-49.

Mål/sårbarhed

Området er i virkeligheden velbevaret efter, at danske militærnægtere i løbet af 1950'erne var færdig med at nedbryde ca. 90% af bygningerne, fordi beplantningen af området sikrede, at vejssystemet, dele af kloaknettet og en række fundamenter endnu kan spores. Næsten hele bygningsmassen har således været væk i mange år, og derfor er der god grund til at værne om de få, endnu eksisterende bygninger. Således kan man godt være bekymret for det gamle lazaret (Oksbøl vandrehjem), for hvad sker der, hvis vandrehjemmet flytter? Bygningen trænger til vedligeholdelse og nyt tag. En nedrivning af den gamle bygning vil noget nær være katastrofal, fordi det er en af de eneste tilbageværende komplette bygninger fra det, der engang var Danmarks største flygtningelejr. Hvis bygningen forsvinder, så vil man skade formidlingen af

Sammenhæng med Oksbøllejren er nært knyttet til besættelsestiden. Anlægget er lavet af den tyske værnemagt i forbindelse med besættelsen af Danmark. Oksbøllejren blev central efter krigen, da man i Danmark pludselig havde omkring 250.000 civile tyske flygtninge, der ikke kunne vende hjem. Bevaringstilstand Langt de fleste synlige spor af flygtningelejren er væk i dag. Der er dog flere undtagelser bl.a. Oksbøl vandrehjem (oprindelig opført som lazaret) (se ill.), et garageanlæg (se ill.), et vandtårn, den	denne historie, der har national interesse i kraft af problemets omfang og Oksbøllejrens størrelse. Kulturmiljøet har regional betydning. (Kilde: Varde Museums registrering fra 2011)
---	---

34.2 Øvelsesterrænet ved Oksbøl	
Afgrænsning Omfatter mod syd Kallesmærsk Hede, hvor arealet strækker sig ud til kysten. Mod nord afgrænses området af Fiilsøvej, og mod vest afskæres området ved Kallesmærskvej, Råsøvej, Urkokvej, Langsøvej og Kærgårdvej. Den østlige del afgrænses af Vrøgum Klitplantage samt halvdel af Ål Klitplantage og et stykke øst for Blåvandsvej. Arealet er i alt på 6500 ha. Bordrup klitplantage, Vejers Klitplantage og Vejers Strand er ikke indbefattet i området.	
Bærende bevaringsværdier Hæren købte området i 1929, hvorefter den tyske værnemagt udvidede baraklejren til Ål Klitplantage i 1941. Da Hærens kampscole senere i 1952 flyttede til Oksbøl, blev der bygget betonveje, kampvognsgarager og vaskeanlæg. Med bæltekøretøjets indførelse blev ønsket om fri kørsel uden hensyn tagende til civile arealer mere påtrængende, og staten udvidede området i 1966 og eksproprierede i denne sammenhæng 306 ejendomme, heriblandt 60 landbrug, 116 sommerhuse og Mosevrå Kirke, som blev indlemmet i området. Kirken er bevaret til fortsat gudstjeneste midt i terrænet, mens nogle af landbrugsbygningerne bruges som kulisser for kampøvelser. Sammenhæng med Øvelsesterrænet er et militært område, der fortæller noget om kampvognens betydning under Den Kolde Krig. Bevaringstilstand I 1970'erne blev lejren moderniseret med nye vartningsanlæg for kampvogne, belægningsbygninger, jernbanespor og landingsbane til mindre propelfly.	Mål/sårbarhed Kulturmiljøet er et levn fra Den Kolde Krig og udpeget af Slot- og Kulturstyrelsen som et område med særlig interesse i fortællingen om Danmarks totalforsvar under denne periode. Området er ikke fredet og bruges og ejes stadig af Forsvarets bygnings- og Etablissementstjeneste. Øvelsesterrænet er i dag et meget værdifuldt naturområde. Der skal udarbejdes mål og sårbarhedsvurdering for kulturmiljøet Kulturmiljøet har national betydning. <i>(Kilde: Slot- og Kulturstyrelsen 2016).</i>

